

Kommunrevisionen
Falun kommun

2016-09-01

För yttrande:
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Falun Stadshus AB

Uppföljningsgranskning – Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över Falun kommuns helägda bolag.

På uppdrag av Falun kommuns revisorer har KPMG gjort en granskning av kommunens uppsikt över de kommunala bolagen.

I revisionsrapporten som bifogas framgår våra iakttagelser. Vi kan konstatera att kommunstyrelsen den 23 augusti fattade formellt beslut om uppsiktsplikten vilket är positivt. Revisionen önskar dock att kommunstyrelsens uppdrag som man lämnar i sitt yttrande över den ursprungliga rapporten (mars 2015) fullföljs och att uppsikten därmed stärks.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar ett yttrande över bifogad revisionsrapport senast den 1 december 2016.

På Falun kommuns revisions vägnar:

Leif Bergh
Ordf. Kommunrevisionen

Lars Lundh
Vice ordf. Kommunrevisionen

Falu kommun

Uppföljning av granskning ”Uppsikt
över kommunala bolag”

Revisionsrapport

Advisory, offentlig sektor

KPMG AB

2016-09-01

Antal sidor: 7

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	2
4.	Avgränsning	2
5.	Ansvarig styrelse	2
6.	Metod	2
7.	Projektorganisation	3
8.	Tidigare granskning	3
9.	Yttrande över rapporten	4
10.	Lägesrapport maj-juni 2016	4
11.	Bedömning och kommentarer	5

1. Sammanfattning

KPMG har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljningsgranskning av den granskning som genomfördes under 2014, rörande uppsikten av de kommunala bolagen. Uppföljningsgranskningen ingår som en del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om tillräckliga och utlovade åtgärder vidtagits för att förbättra effektivitet och ändamålsenlighet i processerna.

Den bedömning vi gör efter den uppföljande granskningen är att läget i stort sett är oförändrat sedan senaste granskningen. Vi efterlyser fortfarande en strategi för uppsiktsplikten som bör ligga till grund för att fatta det lagstadgade beslutet i kommunstyrelsen om utförd uppsikt.

Vår revisionella bedömning kvarstår, uppsiktsplikten utövas på ett tillräckligt sätt. Utövandet av uppsiktsplikten, kan och bör dock utvecklas i enlighet med den tidigare rapportens föreslagna åtgärder, vilka också kommunstyrelsen ansåg som relevanta.

2. Bakgrund

KPMG har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljningsgranskning av den granskning som lämnades till kommunstyrelsen i mars 2015, rörande uppsikten av de kommunala bolagen. Uppföljningsgranskningen ingår som en del av revisionsplanen för år 2016.

Revisionen genomför årligen ett antal fördjupade granskningar inom olika styrelser och nämnders områden. I dessa granskningar görs en bedömning och ofta utpekade förbättringsområden ut. I styrelsernas och nämndernas yttranden över rapporterna framgår oftast att nämnden avser att vidtaga olika åtgärder för att förbättra rutiner eller verksamheter. Denna uppföljning har till syfte att kontrollera om kommunstyrelsen har vidtagit de åtgärder som man i yttrandet till revisionen har meddelat att man ska genomföra rörande uppsiktsplikten av de kommunala bolagen.

Falu kommuns revisorer har i sin riskbedömning sett en *risk* i att utlovade åtgärder inte genomförts, vilket kan vara *väsentligt* för att uppnå effektivitet och ändamålsenlighet i uppsiktsplikten av de kommunala bolagen.

3. Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om tillräckliga och utlovade åtgärder vidtagits för att förbättra effektivitet och ändamålsenlighet i processerna.

Vi har därför granskat:

- Vilka åtgärder som i yttrandet över revisionsrapporten har utlovats och om dessa har genomförts?
- Vilka problemområden som pekats ut i rapporten och vad som har gjorts i övrigt för att minska dessa problem och risker?

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat rapporten om "Uppsikt över kommunala bolag" lämnad till kommunstyrelsen i mars 2015 samt kommunstyrelsens och bolagens yttranden över densamma.

5. Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen och de berörda bolagens styrelser.

Rapporten är saklighetsgranskad av Kjell Nyström, ekonomichef i syfte att kontrollera de i rapporten framförda faktauppgifterna. Slutsatser och rekommendationer är granskarens egen analys och omfattas inte av saklighetsgranskningen.

6. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument

- Intervjuer med representanter från bolag samt kommunala tjänstemän och politiker
- Avstämning gentemot yttrande och tidigare genomförd granskning
- Saklighetsgranskning

7. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Per Skalk, revisor under ledning av Magnus Larsson, certifierad kommunal yrkesrevisor.

8. Tidigare granskning

Den granskning som genomfördes under 2014 och lämnades till kommunstyrelsen i mars 2015 hade ett antal delmål; att se om det fanns en strategi för uppsikten av de kommunala bolagen och om den i sådana fall följdes? Hur kommunstyrelsen och dess förvaltning arbetade löpande med uppsikten och om uppsiktsarbetet bedrevs i tillräcklig omfattning och på ett effektivt sätt?

Att kommunstyrelsen ska ha en uppsikt över de kommunala bolagen beskrivs i Kommunallagens 6 kapitel.

I granskningen gjordes en revisionell bedömning, där revisionen konstaterade att det inte fanns någon skriftlig strategi för hur kommunstyrelsen skulle utöva sin uppsiktslik. Utövandet av uppsiktsplikten utgick i stället från vad som reglerades i bolagsordningar och ägardirektiv. Revisionen konstaterade också att uppsikten skedde i många parallella forum av både formell och mindre formell karaktär. I och med att samtliga kommunstyrelsens ledamöter har ett ansvar för uppsiktsplikten, bedömde revisorerna att det skulle vara lämpligt att starkare systematisera och beskriva hur uppsikten skulle genomföras. Detta för att kommunstyrelsens samtliga ledamöter skulle få en större trygghet i hur arbetet genomförs. En starkare systematik och nedtecknade av arbetssätt skulle också kunna ligga till grund för det beslut kommunstyrelsen årligen ska fatta enligt lag 2012:390 om att man utövat sin uppsiktsplikt.

Under de övriga kommentarerna så berördes några punkter. Falu kommun skulle i och med sin då planerade nya organisation införa ett ledningsutskott som skulle få en stor roll vad gällde koncernsamordningen. Vi såg det som positivt med en stärkt koncernsamordning, men såg samtidigt en risk i att de kommunstyrelseledamöter som inte sitter i ledningsutskottet inte heller skulle få tillräcklig information för att kunna utöva sin uppsiktsplikt. I kommentarerna reflekterade vi även över Falu Stadshus AB:s roll i koncernen då vi såg en möjlighet i att använda detta moderbolag för att ytterligare stärka koncernstyrningen.

Sammanfattningsvis gjordes bedömningen att uppsikten var tillräcklig men kunde stärkas.

9. Yttrande över rapporten

Kommunstyrelsen lämnade 2015-05-31 (KS 0229/15) ett yttrande över revisionsrapporten. Kommunstyrelsen samstämde i att uppsikten var tillräcklig men att det fanns ett behov av att systematisera och effektivisera uppsiktsplikten. I yttrandet hänvisades också till ledningsutskottets kommande roll som bland annat skulle innebära att ha tätare informations- och dialogkontakter med de kommunala bolagen.

Det framgick också i yttrandet (och granskningen) att kommunstyrelsen under hösten 2014 uppdrog till ledningsförvaltningen att se över bolagsordningar och ägardirektiv, samt övriga styrdokument som berörde eller kunde beröra bolagen. Även synpunkterna från den ursprungliga rapporten i detta ämne skulle beaktas i det arbetet. Översynen skulle presenteras för kommunstyrelsen under hösten 2015.

10. Lägesrapport maj-juni 2016

Vi genomförde intervjuer för denna granskning i slutet av maj och början av juni 2016. Resultatet av intervjuerna och de handlingar vi granskat redovisas här.

Den översyn av ägardirektiv, bolagsordningar och övrig dokumentation rörande bolagen som ledningsförvaltningen fick i uppgift att genomföra, var ej ännu genomförd. Arbetet startade upp hösten 2015 men har inte slutförts. Som orsak till detta angavs resursbrist i och med pensionsavgång och vakant juristtjänst. Vid intervjutillfället angavs att det fördes dialog med extern konsult för eventuellt stöd för att genomföra uppdraget.

Gällande det lagstadgade formella beslutet om att uppsikten genomförts, togs ett sådant beslut på kommunstyrelsens sammanträde den 23 augusti 2016. I beslutet anges att:

De verksamheter som Falu Stadshus AB, Falu Kommuns Förvaltning AB, Kopparstaden AB, Falu Energi & Vatten AB, Lugnet i Falun AB, Västra Falun AB, Frauenzimmer AB, Skid-VM i Falun 2015 AB, Falu P AB, Falun Borlänge Regionen AB, Visit Södra Dalarna AB, Dala Airport AB, AB Dalaflyget, Beyond Skiing 2015 Foundation AB och Svenska Skidspelen AB, under kalenderåret 2015 bedöms ha varit förenliga med det fastställda kommunala ändamålet för respektive bolag och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Ledningsutskottet har införts i och med organisationsförändringen i Falu kommun. Detta upplevs positivt ur koncernperspektiv, samtidigt som det upplevs som att det finns en del att arbeta med innan utskottet helt funnit sin roll. Bolagen uppges göra presentationer för ledningsutskottet 3-4 gånger per år. Från politiskt håll upplevs denna konstruktion ge en tydlighet i kontakten med bolagen.

Falu Stadshus AB:s roll har inte förändrats i och med den nya organisationen. Däremot förs det diskussioner om vilken roll bolaget ska ha och detta kommer att utkristalliseras i den nya bolagsordningen.

Övrigt som vi bedömer är av betydelse att lyfta fram från granskningen är att politiken i Falun önskar ett gemensamt internkontrollsystem i hela kommunkoncernen. Detta ser vi som mycket positivt om det kan genomföras, både ur perspektivet uppsiktsplikt men också ur ägarstyrnings-

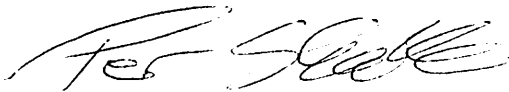
synpunkt, då ägaren har kan signalera vad som uppfattas som viktigast att ha kontroll över. Vi observerar också beslut om ny styrmodell för hela koncernen. Denna beslutades den 12 maj och grundar sig på visionen för Falu kommun som sedan brutits ner.

11. Bedömning och kommentarer

Den bedömning vi gör efter den uppföljande granskningen är att läget i stort sett är oförändrat sedan senaste granskningen. Vi efterlyser fortfarande en strategi för uppsiktsplikten som bör ligga till grund för att fatta det lagstadgade beslutet i kommunstyrelsen om utförd uppsikt.

Utanför den revisionella bedömningen ovan kan vi konstatera att införandet av ledningsutskott kan ha inneburit en förstärkning av koncernstyrningen. Dock är detta inte något som vi med säkerhet kan uttala oss om (och det ingår inte inom ramen för granskningen) i och med att urvalet av respondenter är litet. En annan reflektion vi gör, utan att kunna lägga fram revisionsbevis för det, är att relationen mellan ägaren och bolagen framstår som god (och förbättrad mot tidigare iakttagelser). En god relation i grunden är en stor fördel både vad gäller koncernstyrningen och uppsikten av bolagen.

KPMG, dag som ovan

Per Skalk
Revisor